UPR ไทย รอบ 4 (2569)
เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR

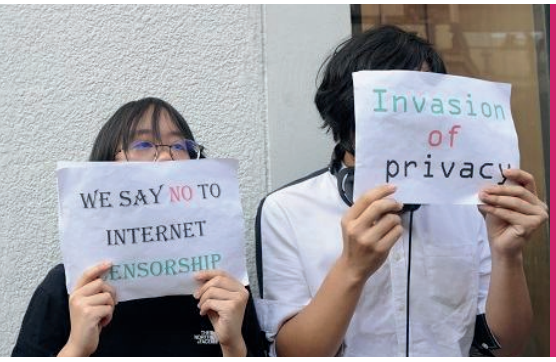

สิทธิดิจิทัลภายใต้การถูกโจมตีในประเทศไทย

การปราบปรามทางดิจิทัล การเซ็นเซอร์ออนไลน์ การสอดส่องโดยรัฐ ความรุนแรงบนฐานเพศสภาพ และปัญญาประดิษฐ์ที่ไร้ความรับผิดชอบ

บทประเมินโดยสังเขปว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3

ในการทบทวนรอบที่ 3 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2564 ประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะอย่างน้อย 44 ข้อที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมโดยสงบ และการรวมกลุ่ม โดยรับไว้พิจารณาประมาณครึ่งหนึ่ง รวมถึง 9 ข้อที่เกี่ยวกับสิทธิดิจิทัลโดยเฉพาะ (ข้อ 51.87, 51.88, 51.89, 51.91, 51.93, 51.94, 52.49, 52.54 และ 52.55) ข้อเสนอแนะเหล่านี้รวมถึงการเรียกร้องให้ตรากรอบการคุ้มครองข้อมูลที่สอดคล้องกับหลักความจำเป็นและความได้สัดส่วน ป้องกันการใช้พื้นที่ไซเบอร์ในทางที่ผิด และสร้างหลักประกันว่ากฎหมายจะไม่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบอย่างเกินสมควร ข้อเสนอแนะที่รับไว้พิจารณายังมีลักษณะกว้าง ส่วนข้อเสนอแนะที่เจาะจงกว่า ซึ่งเรียกร้องให้ปฏิรูปหรือยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และมาตรา 112 (หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ) ประเทศไทยเพียงรับทราบ

ในช่วงที่ประเมิน ประเทศไทยยังคงใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา มาตรา 112 และในระดับที่น้อยกว่า มาตรา 116 (ยุยงปลุกปั่น) เป็นอาวุธต่อบุคคลที่ใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออกทางออนไลน์ กรอบการคุ้มครองข้อมูลยังไม่ได้มาตรฐานระหว่างประเทศทั้งในด้านขอบเขตและการบังคับใช้ ภาคีเครือข่ายภูมิภาคอาเซียนเพื่อต่อต้านเผด็จการดิจิทัล (ASEAN Regional Coalition to #StopDigitalDictatorship) รวมทั้งรายงาน Freedom on the Net ของ Freedom House และมูลนิธิมานุษยะ จัดให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม "ไม่เสรี" ติดต่อกันห้าปี การทบทวนรอบที่ 3 สิ้นสุดลงก่อนที่เครื่องมือ AI เชิงสร้างสรรค์ (generative AI) จะแพร่หลายในปลายปี 2565 จึงไม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ AI โดยเฉพาะ ทั้งที่ปัจจุบันหน่วยงานรัฐไทยใช้ AI ในบริบทที่ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อสิทธิมนุษยชนซึ่งมีการบันทึกไว้แล้ว

การประเมินนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังไม่ได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะรอบที่ 3 ด้านสิทธิดิจิทัลที่รับไว้พิจารณา ระหว่างวันที่ 18 กรกฎาคม 2563 ถึง 31 สิงหาคม 2569 มีบุคคล 2,000 คนถูกดำเนินคดีทางการเมืองใน 1,348 คดี Meta จำกัดเนื้อหากว่า 11,400 รายการในประเทศไทยตลอดปี 2568 ตามคำขอของรัฐบาล โดยมีมาตรา 112 เป็นฐานสำคัญ ส่วน YouTube และ TikTok รายงานว่าปฏิบัติตามคำสั่งให้ลบเนื้อหาของไทยเกือบร้อยละ 100 ในเดือนสิงหาคม 2568 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กำหนดให้ใช้การตรวจจับการมีชีวิตด้วยข้อมูลชีวมิติ (biometric liveness detection) ในการลงทะเบียนซิมการ์ด และในเดือนมกราคม 2569 คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เผยแพร่ร่างประกาศที่กำหนดให้ยืนยันตัวตนบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ทุกบัญชี การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่เมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 ยืนยันว่าสปายแวร์ Pegasus ถูกใช้โจมตีนักกิจกรรม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และบุคคลในภาคประชาสังคมอย่างน้อย 30 คนในประเทศไทยระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึงพฤศจิกายน 2564

2,000+
คนถูกดำเนินคดีทางการเมือง
ใน 1,348 คดี
*ระหว่าง 18 ก.ค. 2563 - 31 ส.ค. 2569

11,400+
รายการเนื้อหาถูก Meta จำกัด
ในประเทศไทยตลอดปี 2568
ตามคำขอของรัฐบาล

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังโพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต

ความท้าทายที่ 1: การใช้มาตรา 112 มาตรา 116 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญาเป็นอาวุธต่อการแสดงออกทางออนไลน์

คลังอาวุธทางกฎหมายไซเบอร์ของไทยที่เอื้อต่อเผด็จการดิจิทัล:
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 คุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกตามมาตรา 34 และ 36 เสรีภาพสื่อตามมาตรา 35 และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 41 และ 59 แต่ในทางปฏิบัติ การคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหล่านี้ถูกทำให้ไร้ผลโดยกฎหมายอาญาที่เสริมกำลังกันและกัน ได้แก่ มาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ) ซึ่งกำหนดโทษจำคุกขั้นต่ำสามปีถึงสูงสุดสิบห้าปีต่อหนึ่งกรรม มาตรา 116 (ยุยงปลุกปั่น) ซึ่งมีโทษจำคุกสูงสุดเจ็ดปี บทบัญญัติว่าด้วยหมิ่นประมาททางอาญา (มาตรา 326–333) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์) ซึ่งกำหนดให้เนื้อหาออนไลน์ที่ "เป็นเท็จ" หรือเกี่ยวข้องกับความมั่นคงที่นิยามไว้อย่างไม่ชัดเจนเป็นความผิดอาญา มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกิน 100,000 บาท ตามมาตรา 14(1), 14(3), 14(5) และมาตรา 16 รวมทั้งความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญาตามมาตรา 326 ถึง 333 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะมาตรา 328 ซึ่งครอบคลุมการหมิ่นประมาทด้วยเอกสาร วิดีโอ ภาพวาด หรือ "วิธีอื่นใด" มีโทษจำคุกไม่เกินสองปี

บทบัญญัติเหล่านี้ถูกใช้ร่วมกันเป็นประจำ ทำให้โทษที่อาจได้รับจากการกระทำเพียงครั้งเดียวทวีคูณขึ้น กระบวนการ UPR หลายรอบ ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ และองค์กรตามสนธิสัญญาของสหประชาชาติ ระบุว่ามาตรา 112 ขัดต่อมาตรฐานระหว่างประเทศ แต่ประเทศไทยไม่ได้ปฏิรูป เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2567 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ด้วยคะแนนเสียงกว่า 14 ล้านเสียง) โดยถือว่าการเสนอแก้ไขมาตรา 112 เป็นการล้มล้างการปกครอง และตัดสิทธิทางการเมืองกรรมการบริหารพรรค 10 ปี

ตะวัน "ตะวัน" ตัวตุลานนท์ นักกิจกรรมนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตย
เธอถูกศาลพิพากษาจำคุก 2 ปี ในความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 112 และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จากการถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กวิพากษ์วิจารณ์การสลายการชุมนุมของกลุ่มเกษตรกรก่อนขบวนเสด็จพระราชดำเนินผ่าน

แหล่งที่มา: ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR) (มีนาคม 2565)

บุคคล 2,000 คนถูกดำเนินคดีทางการเมืองระหว่างวันที่ 18 กรกฎาคม 2563 ถึง 31 สิงหาคม 2569
ในจำนวนนี้ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (TLHR) ยืนยันว่ามี 293 คนถูกแจ้งข้อหาตามมาตรา 112 ใน 322 คดี 158 คนตามมาตรา 116 ใน 58 คดี และ 224 คนตามพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ใน 244 คดี

มงคล ถิระโคตร (บาส): จำคุก 46 ปีจากโพสต์เฟซบุ๊ก 27 โพสต์
นักกิจกรรมเรียกร้องประชาธิปไตยที่ถูกดำเนินคดีจากโพสต์เฟซบุ๊ก 27 โพสต์ ถูกตัดสินจำคุก 28 ปีในเดือนมกราคม 2566 ศาลอุทธรณ์เพิ่มโทษเป็น 50 ปีในปี 2567 และศาลฎีกาลดเหลือ 46 ปี ซึ่งสูงกว่าสถิติเดิมที่ 43 ปี 6 เดือนของอัญชัญ ปรีเลิศ เมื่อปี 2564 ถูกควบคุมตัวโดยไม่ได้รับการประกันตัวตั้งแต่เดือนมกราคม 2567

อานนท์ นำภา: โทษสะสมที่อาจสูงถึง 210 ปี
ทนายความสิทธิมนุษยชนและนักกิจกรรมเรียกร้องประชาธิปไตยถูกคุมขังต่อเนื่องตั้งแต่ถูกพิพากษาว่ามีความผิดตามมาตรา 112 เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2566 และถูกปฏิเสธการประกันตัวซ้ำแล้วซ้ำอีก ต้องเผชิญ 14 คดีตามมาตรา 112 ซึ่งมีโทษจำคุก 3 ถึง 15 ปีต่อหนึ่งความผิด หากถูกพิพากษาว่ามีความผิด 14 กระทงในอัตราโทษดังกล่าว อาจเท่ากับ 42 ถึง 210 ปี ก่อนการลดโทษ คดีนี้แสดงให้เห็นว่าการวิพากษ์วิจารณ์ทางออนไลน์นำไปสู่การจำคุกได้ ในปี 2567 มีคำพิพากษาจำคุกสองคดี คดีละสี่ปี จากโพสต์เฟซบุ๊กตามมาตรา 112 และพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ภายในเดือนสิงหาคม 2569 คำพิพากษาจากโพสต์ออนไลน์และการปราศรัยสาธารณะรวมเป็นโทษสะสม **31 ปี 9 เดือน 20 วัน** ในปี 2567 คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมตัวโดยพลการ (UN WGAD) ระบุว่าการควบคุมตัวเป็นไปโดยพลการ และเรียกร้องให้ปล่อยตัวทันทีพร้อมการชดเชยเยียวยา

ตะวัน: จำคุกสองปีจากการไลฟ์สดทางเฟซบุ๊ก.
ทานตะวัน ตัวตุลานนท์ (ตะวัน) นักกิจกรรมนักศึกษาวัย 25 ปี ไลฟ์สดทางเฟซบุ๊กในเดือนมีนาคม 2565 ขณะตำรวจสลายการชุมนุมของเกษตรกรก่อนขบวนเสด็จ โดยตั้งคำถามว่าเหตุใดจึงเคลื่อนย้ายเกษตรกรแทนที่จะรับฟังข้อกังวลของพวกเขา เมื่อวันที่ **31 สิงหาคม 2569** ศาลพิพากษาว่ามีความผิดตามมาตรา 112 และพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ โดยถือว่าการไลฟ์สดเป็นข้อมูลเท็จที่กระทบความมั่นคงของชาติ ถูกจำคุกสองปีโดยไม่รอการลงโทษ และได้รับการประกันตัวระหว่างอุทธรณ์ คดีนี้แสดงให้เห็นว่าการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐทางออนไลน์ถูกดำเนินคดีได้ทั้งในฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พอล แชมเบอร์ส (Paul Chambers): การดำเนินคดีข้ามพรมแดนต่อการแสดงออกทางวิชาการออนไลน์
ในเดือนเมษายน 2568 เจ้าหน้าที่ไทยจับกุม ดร.พอล แชมเบอร์ส นักวิชาการชาวอเมริกัน ตามมาตรา 112 และพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ จากคำอธิบายออนไลน์ของการเสวนาทางเว็บเรื่อง "Thailand's 2024 Military and Police Reshuffles: What Do They Mean?" คำอธิบายดังกล่าวเผยแพร่โดยสถาบันที่ตั้งอยู่ในสิงคโปร์ซึ่งเชิญมาเป็นวิทยากร ดร.แชมเบอร์สยืนยันว่าไม่ได้เขียนหรือโพสต์เอง แม้พนักงานอัยการถอนฟ้องในเดือนพฤษภาคม 2568 แต่วีซ่าถูกเพิกถอน สูญเสียงานในมหาวิทยาลัย และต้องออกจากประเทศไทยหลังอาศัยอยู่ที่นี่กว่า 30 ปี คดีนี้แสดงให้เห็นว่าเอกสารทางวิชาการที่เผยแพร่ในต่างประเทศอาจนำไปสู่การดำเนินคดีและความเสียหายที่ยืดเยื้อ

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

อัญชนา หีมมิหมัด ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
เธอถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาและความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หลังโพสต์เฟซบุ๊กเปิดเผยกรณีค่ายทหารค้างชำระค่าน้ำประปาแก่มัสยิด ต่อมาศาลยกฟ้องข้อหาตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ โดยวินิจฉัยว่าเธอไม่มีเจตนาหลอกลวง

แหล่งที่มา: Luke Duggleby / Protection International (2022)

การคุกคามด้วยกระบวนการยุติธรรม: การฟ้องปิดปาก (SLAPP) ต่อนักข่าวและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2569 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฟ้อง **หทัยรัตน์ พหลทัพ** บรรณาธิการ The Isaan Record ในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญา จากโพสต์เฟซบุ๊กเกี่ยวกับการรายงานข่าวข้อกล่าวหาเรื่องสินบนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเก็บเบอร์รี่ชาวไทยในฟินแลนด์ ต่อมารัฐมนตรีฟ้องอีกคดีหนึ่งต่อบรรณาธิการ **โกวิท โพธิสาร** ที่แชร์โพสต์ดังกล่าว รัฐมนตรีขอถอนฟ้องคดีของหทัยรัตน์เมื่อวันที่ 23 มีนาคม และเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ศาลจังหวัดชลบุรียกฟ้องคดีของโกวิท โดยเห็นว่าโพสต์ดังกล่าวเป็นการวิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริตในประเด็นที่เป็นประโยชน์สาธารณะ

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2567 **อัญชนา หีมมิหมัด** นักปกป้องสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ชายแดนใต้ โพสต์เฟซบุ๊กเรื่องค่าน้ำที่ค่ายทหารค้างชำระให้แก่มัสยิด แม้แก้ไขข้อผิดพลาดเรื่องสถานที่ทันที แต่ยังถูกดำเนินคดีหมิ่นประมาททางอาญาและตามพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ในปี 2568 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2568 ศาลจังหวัดนราธิวาสยกฟ้องข้อหาความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยเห็นว่าไม่มีเจตนาหลอกลวง คดีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการรายงานข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะและการรณรงค์ออนไลน์อาจต้องแบกรับภาระทางกฎหมาย แม้ข้อกล่าวหาจะไม่เป็นผลในที่สุด

ข้อท้าทายที่ 2: การสอดส่องโดยรัฐและการควบคุมทางดิจิทัลผ่านการเข้าถึงข้อมูลแพลตฟอร์ม สปายแวร์ ปฏิบัติการข่าวสาร และการเฝ้าจับตาด้วย AI

การเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้แพลตฟอร์มโดยรัฐบาล
เจ้าหน้าที่ทางการไทยสามารถขอข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้และบัญชีจากแพลตฟอร์มดิจิทัลผ่านกระบวนการทางกฎหมายและคำขอฉุกเฉิน เมื่อแพลตฟอร์มเปิดเผยข้อมูลนั้น เจ้าหน้าที่อาจสามารถระบุตัวตนของผู้ที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกทางออนไลน์ได้ ซึ่งสร้างข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อมูลของบุคคลเป้าหมาย ความสำคัญของข้อมูลของบุคคลเหล่านั้น หรือมาตรการต่างๆ ที่คุ้มครองการแสดงออกทางการเมืองมีน้อยในทางสาธารณะ ซึ่งตัวเลขในปี 2568 จากรายงานของ Meta ได้แสดงให้เห็นถึงขนาดของการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวเหล่านี้

สปายแวร์และการสอดส่องอันล่วงล้ำโดยรัฐ: การใช้ Pegasus และสปายแวร์เชิงพาณิชย์ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (HRDs)
ช่วงเวลาที่ของกระบวนการทบทวนนี้ มีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการยืนยันเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับการใช้สปายแวร์เชิงพาณิชย์ในระดับทางการทหารต่อกลุ่มนักกิจกรรมชาวไทย การสืบสวนร่วมกันของภาคประชาสังคมระบุว่ามีบุคคลอย่างน้อย 30 คนที่เป็นเป้าหมายหรือถูกติดสปายแวร์ Pegasus ของ NSO Group โดยมีผู้หญิงอย่างน้อย 12 คน การติดสปายแวร์ที่ตรวจพบเกิดขึ้นระหว่างเดือนตุลาคม 2020 ถึงพฤศจิกายน 2564 ซึ่งตรงกับช่วงที่เกิดขบวนการเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย โดยการสืบสวนนี้เกิดขึ้นจากการแจ้งเตือนจาก Apple ที่ส่งตรงถึงภาคประชาสังคมไทยในเดือนพฤศจิกายน 2564

การปฏิบัติตามคำร้องขอข้อมูลของรัฐบาลไทยโดย Meta: พบว่าการตอบรับคำขอดังกล่าวเท่ากับ 84.47% ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2568
โดยเจ้าหน้าที่ทางการไทยยื่นคำขอทั้งหมด 3,452 รายการไปยัง Meta ในครึ่งแรกของปี 2568 ประกอบด้วยคำขอเพื่อกระบวนการทางกฎหมาย 3,403 รายการ และคำขอเพื่อเปิดเผยข้อมูลฉุกเฉิน 49 รายการ ซึ่งครอบคลุมผู้ใช้และบัญชี 6,045 บัญชี Meta ส่งมอบข้อมูลกลับไปทั้งหมด 2,916 รายการ (84.47% ของคำขอทั้งหมด) ซึ่งเป็นการทำหน้าที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการสอดส่องที่เอื้อให้เกิดการระบุตัวตน การเฝ้าจับตา และการดำเนินคดีกับบุคคลที่ใช้สิทธิในเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์

คำฟ้องทางแพ่งของ จตุภัทร์ บุญภัทร์รักษา (ไผ่) ต่อ NSO Group ถูกยกฟ้อง
ไผ่ยื่นฟ้องทางแพ่งต่อ NSO Group ผู้พัฒนา Pegasus เพื่อให้บริษัทรับผิดชอบหลังจากนักวิจัยทางนิติวิทยาศาสตร์พบการติดสปายแวร์ในโทรศัพท์ของเขา เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2567 ศาลแพ่งกรุงเทพมหานครยกฟ้อง โดยตัดสินว่าหลักฐานที่ยื่นมานั้นไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์การติดสปายแวร์ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคดี อย่างไรก็ดี คำพิพากษาไม่ได้ระบุว่าผู้กระทำรายใดเป็นผู้ใช้งาน Pegasus ต่อเหล่านักกิจกรรมในประเทศไทย

คำร้องทางปกครองของ อานนท์ นำภา และ ยิ่งชีพ อัชฌานนท์ ต่อหน่วยงานภายใต้รัฐบาลไทย 9 แห่ง ซึ่งได้รับไว้เพื่อการพิจารณา
อานนท์และยิ่งชีพฟ้องหน่วยงานรัฐ 9 แห่ง โดยกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ใช้ Pegasus เข้าถึงโทรศัพท์ของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเรียกร้องให้รัฐรับผิดชอบ ในตอนแรกศาลปกครองกลางปฏิเสธที่จะรับคำร้อง แต่เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2568 ศาลปกครองสูงสุดได้สั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา อ้างอิงจากคำร้องโดย iLaw ในเดือนพฤศจิกายน 2568 หน่วยงานต่างๆ ปฏิเสธว่าไม่ได้ใช้ Pegasus สอดส่องผู้ร้องทั้งสอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติยอมรับว่าจัดซื้อ Pegasus ในปี 2557 จริง แต่ปฏิเสธว่าไม่ได้ใช้กับพวกเขา และขณะนี้ กรณีนี้ก็ยังคงไม่ได้รับการคลี่คลาย

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

ปฏิบัติการข่าวสารที่นำและจัดเตรียมโดยรัฐ
การเจาะจงเป้าหมายทางดิจิทัลไปไกลเกินกว่าสปายแวร์ที่จัดซื้อในเชิงพาณิชย์ รวมถึงปฏิบัติการข่าวสารที่มีการประสานงานร่วมกันเพื่อสร้างการบิดเบือนข้อมูลเพื่อดิสเครดิตการทำงานขององค์กรและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International) รายงานว่าในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจในสภาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2568 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านได้เปิดเผยเอกสารภายในที่รั่วไหลของ "Cyber Team" ซึ่งปฏิบัติการภายใต้ศูนย์อำนวยการร่วมที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานตำรวจและทหาร รวมถึงกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

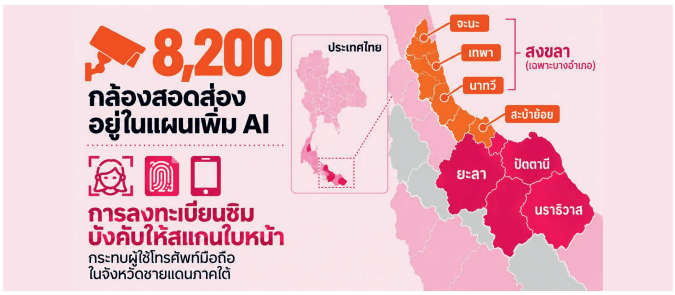

การสอดส่องด้วยอัตลักษณ์บุคคล (Biometric) และ AI ในพื้นที่ชายแดนใต้
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวมถึงอำเภอนาทวี จะนะ เทพา และสะบ้าย้อย ของจังหวัดสงขลา พบการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ระบบจดจำใบหน้าและเครื่องมือคาดการณ์การเกิดอาชญากรรม ถูกนำมาใช้เพื่อเฝ้าจับตาและตรวจสอบกิจกรรมของกลุ่มมุสลิมมลายูในท้องถิ่น ความพยายามในการสอดส่องโดยรัฐชัดเจนมากขึ้นไปอีกเมื่อมีการบังคับให้ประชาชนต้องสแกนใบหน้ากับผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือรายต่างๆ เช่น AIS, TrueMove H และ DTAC

การบิดเบือนข้อมูลต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2569 ศาลอุทธรณ์ไทยพบว่ารัฐต้องรับผิดชอบต่อการโจมตีให้ร้ายทางออนไลน์ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง ได้แก่ **อังคณา นีละไพจิตร** และ **อัญชนา หีมมิหนี๊ะ** บนเว็บไซต์ที่ควบคุมโดยหน่วยงาน กอ.รมน. โดยศาลสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหาย 120,000 บาท และ 90,000 บาท ตามลำดับ และให้ลบเนื้อหาที่เป็นการกระทำผิดตามกฎหมาย และเมื่อคำพิพากษาถึงที่สุด คำตัดสินครั้งประวัติศาสตร์นี้จึงเป็นการตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากการบิดเบือนข้อมูลซึ่งมุ่งเป้าไปที่การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนของพวกเธอ

ในเดือนกรกฎาคม 2569 อังคณาและอัญชนาต้องเผชิญกับการโจมตีทางออนไลน์และการขู่ฆ่าอีกครั้ง โดยอังคณาได้แจ้งความกับตำรวจเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม หลังจากข้อความเท็จเกี่ยวกับเธอได้แพร่หลายหลังจากเหตุการณ์ในนราธิวาส ความเท็จและการขู่ฆ่านี้ทำให้อังคณาเข้าแจ้งความกับตำรวจในวันที่ 31 กรกฎาคม คดีของพวกเธอแสดงให้เห็นทั้งความเป็นไปได้ในการเอาผิดหน่วยงานรัฐต่อการโจมตีทางดิจิทัล และความจำเป็นเร่งด่วนในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเมื่อเกิดภัยคุกคามใหม่ๆ อย่างไรก็ดี ยังไม่มีการระบุตัวตรงของผู้กระทำผิด

การบังคับลงทะเบียนซิมด้วยอัตลักษณ์บุคคลและการยืนยันตัวตน เจ้าหน้าทางการไทยที่บังคับให้ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงทะเบียนซิมการ์ดโดยใช้การสแกนใบหน้า โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทางอัตลักษณ์ของบุคคลในภูมิภาคที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมมลายู โดยในเดือนมกราคม 2563 รัฐบาลประกาศแผนจะเพิ่ม AI เข้าไปในกล้องสอดส่องที่มีอยู่เดิมอย่างน้อย 8,200 ตัว อย่างไรก็ดี รายงานที่มีอยู่ไม่ได้ยืนยันว่ากล้องทั้ง 8,200 ตัวได้รับการติดตั้งโดย AI หรือเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลที่มาจากการสแกนใบหน้าหรือไม่

ข้อท้าทายที่ 3: การปราบปรามข้ามชาติทางดิจิทัล (Digital Transnational Repression) และความรุนแรงทางเพศสภาพที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (TFGBV) ต่อผู้หญิงและนักกิจกรรม LGBTIQ+

การปราบปรามข้ามชาติทางดิจิทัล (Digital Transnational Repression)
ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางภูมิภาคสำหรับผู้ที่หลบหนีจากการถูกปราบปรามโดยรัฐ แต่นักกิจกรรมที่อาศัยอยู่ที่นี่ยังคงสุ่มเสี่ยงต่อภัยคุกคามทางดิจิทัลข้ามพรมแดน รวมถึงการสอดส่อง การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (doxxing) การบิดเบือนข้อมูล และคำขู่จากผู้กระทำการจากประเทศที่พวกเขาหลบหนีมา ประเทศไทยได้ให้คำมั่นในฐานะรัฐผู้สมัครเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติวาระปี 2568 - 2570 ว่าจะพัฒนานโยบายและกฎหมายคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ทางดิจิทัล ซึ่งรัฐบาลต้องสร้างคำมั่นที่แท้จริงสำหรับนักกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการปราบปรามข้ามชาติ (Transnational Repression)

เขียว ลาบจันทร์ (Khieo Lapchanh) นักกิจกรรมชาวลาวที่ปัจจุบันยังคงสูญหายอยู่ในประเทศไทย
ก่อนการสูญหายเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2569 เขียวเผชิญกับการโจมตีทางดิจิทัลอย่างเป็นขบวนการ รวมถึงวิดีโอที่สร้างขึ้นด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งแสดงภาพเขากำลังถูกทำร้าย โดยเพจ Facebook ของเขามีผู้ติดตามมากกว่า 160,000 คน

แหล่งที่มา: **Khiew Chennel** (เพจ Facebook ของเขียว) (20 มีนาคม 2569)

เขียว (Khieo): จากคำขู่ฆ่าทางออนไลน์สู่การหายตัวไปในประเทศไทย
เขียว ลาบจันทร์ (Khieo Lapchanh) นักกิจกรรมชาวลาววัย 26 ปีที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เริ่มออกมาพูดถึงประเทศลาวบนโซเชียลมีเดียในเดือนธันวาคม 2568 ต่อมาเขาต้องเผชิญกับการคุกคามทางออนไลน์อย่างเป็นขบวนการ มีความพยายามที่จะเปิดเผยที่อยู่ของเขา และมีการสร้างวิดีโอโดย AI ที่แสดงภาพเขากำลังถูกทำร้าย ในเดือนมีนาคม 2569 มีผู้แสดงความคิดเห็นทางออนไลน์ได้เสนอเงิน 8,000 ดอลลาร์สหรัฐเพื่อสั่งสังหารเขียว และ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐเพื่อฆ่าผู้ที่ปกป้องเขา นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ทางการลาวยังได้ไปหาแม่ของเขาที่บ้านในลาวโดยเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวของเขา เขียวหายตัวไปตั้งแต่เลิกงานในจังหวัดสมุทรสาครเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2569 ซึ่งเป็นวันก่อนการสัมภาษณ์กับ UNHCR ครั้งแรกของเขา ปัจจุบัน เรายังไม่ทราบที่อยู่ของเขา และยังไม่มีข้อสรุปว่าการหายตัวไปของเขาเชื่อมโยงกับคำขู่หรือไม่ ซึ่งความเป็นไปได้นี้ต้องได้รับการสืบสวนอย่างเร่งด่วนควบคู่ไปกับประเด็นอื่นๆ โดยคดีของเขาแสดงให้เห็นว่าเหตุใดการปราบปรามข้ามชาติทางดิจิทัลจึงต้องได้รับการปฏิบัติในฐานะการเตือนล่วงหน้าของอันตรายที่มีต่อชีวิต

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

ความรุนแรงทางเพศสภาพที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (TFGBV)
นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง นักกิจกรรม LGBTIQ+ และผู้เรียกร้องสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่ซ้อนทับกัน: การคุกคามทางออนไลน์สามารถเปิดเผยตัวตนของพวกเขาลดทอนความน่าเชื่อถือ และเพิ่มความรุนแรงต่อความปลอดภัยทางกายภาพ การโจมตีทางเพศสภาพอาจรวมถึงการข่มขู่ทางเพศ การแชร์ภาพแอบถ่าย/ภาพส่วนตัวโดยไม่ยินยอม และเนื้อหาคุกคามที่สร้างโดย AI

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2568 ของไทย ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2568 ได้บัญญัติให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางอาญาที่แยกออกมาเฉพาะอย่างเป็นทางการ
ฐานความผิดใหม่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของไทย รวมถึงการคุกคามทางออนไลน์ และขั้นตอน **"Take It Down" (เหยื่อจากการคุกคามทางเพศขอให้ศาลลบภาพหรือข้อมูลลามกทางออนไลน์โดยไม่ต้องยื่นฟ้องเป็นคดี)** ผ่านกระบวนการศาล ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการลบเนื้อหายังเน้นไปที่เนื้อหาตามบทบัญญัติที่มีการแก้ไขใหม่เท่านั้น แต่การชดเชยค่าเสียหายยังต้องฟ้องคดีแยกต่างหาก ซึ่งยังคงต้องติดตามประสิทธิผลต่อผู้เสียหายต่อ และมาตรการเหล่านี้ต้องดำเนินควบคู่ไปกับการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (doxxing) การโจมตีเป็นขบวนการ และภัยคุกคามข้ามแดน โดยต้องมีการเยียวยาที่เข้าถึงได้สำหรับผู้หญิงและนักกิจกรรม LGBTIQ+

ข้อแนะนำทั่วไปที่ 35 ของ CEDAW ว่าด้วยความรุนแรงทางเพศสภาพ
ข้อแนะนำทั่วไปที่ 35 ของ CEDAW ระบุถึงความรุนแรงทางเพศสภาพต่อผู้หญิงในพื้นที่ดิจิทัลอย่างชัดเจน โดยได้เรียกร้องให้มีมาตรการเยียวยาทางแพ่งและอาญาที่บังคับใช้ได้จริง สวัสดิการที่สนับสนุนผู้เสียหาย และการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

แทนฤทัย แท่นรัตน์ (พิมพ์): การกดขี่ทางดิจิทัลต่อเพศสภาพของนักกิจกรรมหญิงรักหญิงรุ่นใหม่
พิมพ์เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิงรักหญิงรุ่นใหม่ เป็นผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มเยาวชนประชาธิปไตย "โมกหลวงริมน้ำ" และเป็นผู้รณรงค์แคมเปญ #SaveBangKloi เพื่อสนับสนุนชาวบ้านกลุ่มพื้นเมืองในพื้นที่บางกลอย และยังทำงานในตำแหน่ง Protection Associate ที่มูลนิธิมานุษยะ หลังจากที่พิมพ์พูดถึงประสบการณ์การถูกล่วงละเมิดทางเพศในโพสต์โซเชียลมีเดีย พิมพ์ตกเป็นเป้าหมายของการด่าทออย่างกว้างขวาง รวมถึงคำหยาบคาย การโทษเหยื่อ และการคุกคาม ภายในกลางปี 2566 เธอตกเป็นเป้าหมายจากการถูกแชร์ภาพถ่ายของเธอพร้อมคำขู่ทางเพศที่เปิดเผย และการได้รับภาพอนาจารโดยไม่ได้ยินยอมประสบการณ์ของเธอสะท้อนให้เห็นว่าอัตลักษณ์ที่ทับซ้อนกัน (การเป็น LGBTIQ+, ผู้เสียหาย,, นักกิจกรรมเยาวชน, ผู้ขับเคลื่อนสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง) เพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีทางออนไลน์อย่างไร

นาดา ไชย์จิตต์: คดีฟ้องปิดปาก (SLAPP) ต่อหมิ่นประมาททางอาญาจากการเป็นตัวแทนทางกฎหมายและการรณรงค์เรื่องการคุกคามทางเพศต่อหญิงข้ามเพศ นาดาเป็นผู้นำ LGBTIQ+ ที่มีชื่อเสียง นักขับเคลื่อนสิทธิสตรี ผู้ก่อตั้ง Intersex Thailand และนักวิชาการ เธอถูกฟ้องข้อหาหมิ่นประมาทหลังจากออกมาเปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศหญิงข้ามเพศโดยนักการเมืองและเจ้าของธุรกิจ แต่ศาลได้ยกฟ้องและรับรองบทบาทของนาดาในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานทางกฎหมายที่สำคัญ แต่กระบวนการทางกฎหมายก็ได้สร้างภาระทางกฎหมายและจิตใจอย่างมหาศาล

ข้อท้าทายที่ 4: การเซ็นเซอร์ออนไลน์ การกำกับดูแลสื่อ การบีบบังคับแพลตฟอร์ม การยืนยันตัวตน และข้อเสนอการจำกัดอายุผู้ใช้งานที่กำลังเกิดขึ้น

การลบเนื้อหาและความรับผิดของแพลตฟอร์ม
เจ้าหน้าที่ทางการไทยสามารถสั่งให้แพลตฟอร์มลบเนื้อหาบางอย่างได้โดยไม่ต้องรอคำสั่งศาลก่อน ประกาศกระทรวงปี 2565 เรื่องการลบเนื้อหาซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2565 ได้กำหนดเส้นตายเพียง 24 ชั่วโมงสำหรับการรายงานข้อกล่าวหาถึงความผิดตามมาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามอาจสร้างข้อสันนิษฐานว่าผู้ให้บริการแพลตฟอร์มให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ซึ่งทำให้ต้องรับผิดตามมาตรา 15 แม้ว่าผู้ใช้และผู้ให้บริการที่ได้รับผลกระทบจะสามารถอุทธรณ์ต่อกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (MDES) ได้ แต่การอุทธรณ์ไม่ได้มีผลชะลอคำสั่งให้ลบเนื้อหา อย่างไรก็ดี ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับวันที่ >5 กรกฎาคม 2569 เรื่อง มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสำหรับผู้ให้บริการโซเชียลมีเดีย< ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2568 กำหนดให้ผู้ให้บริการโซเชียลมีเดียที่ต้องการการคุ้มครองจากความรับผิดตามพระราชกำหนดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีปี 2545 ต้องลบเนื้อหาที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นเท็จหรือทำให้บิดเบือนที่ระบุไว้ภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากได้รับการแจ้งมาจาก MDES ซึ่งการมีกำหนดระยะเวลาที่สั้น กลับกลายเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มลบเนื้อหาก่อนที่จะมีการพิจารณาความถูกต้องตามกฎหมาย

Meta 2025: การจำกัดเนื้อหากว่า 11,400 รายการตามคำขอของรัฐบาลไทย ในครึ่งแรกของปี 2568 Meta จำกัดเนื้อหาอย่างน้อย 1,400 รายการตามคำขอที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 112; และในครึ่งหลังของปี มีการจำกัดเนื้อหาเพิ่มเติมอีกกว่า 10,000 รายการ รวมถึง 1,600 รายการที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 112

Google รายงานว่ามีคำขอให้ลบเนื้อหา 118 รายการระหว่างมกราคมถึงมิถุนายน 2568 ต่อเนื่องจาก 266 รายการในปี 2567 และ 255 รายการในปี 2566 โดยเป้าหมายหลักคือการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

YouTube และ TikTok ปฏิบัติตามคำสั่ง 100% ในปี 2566
อ้างอิงจากรายงาน Freedom on the Net ปี 2566 ซึ่งเปิดเผยว่า YouTube และ TikTok ต่างปฏิบัติตามคำสั่งให้ลบเนื้อหาของรัฐบาลไทยทั้งหมด 100 เปอร์เซ็นต์

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

การกำกับดูแลสื่อและการสื่อสารมวลชนออนไลน์

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2565 เป็นข้อเสนอทางกฎหมายในประเทศไทยที่มุ่งจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลระดับชาติเพื่อดูแลการสื่อสารมวลชน สำนักข่าว และผู้สร้างเนื้อหาออนไลน์ โดยเสนอให้มีสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อกำหนดมาตรฐานจริยธรรม จัดการข้อร้องเรียน และดูแลการลงทะเบียนองค์กรวิชาชีพสื่อ ร่างดังกล่าวยังกำหนดเงื่อนไขเสรีภาพของสื่อไว้กับแนวคิดที่ใช้คำกว้างๆ รวมถึง "ศีลธรรมอันดีของประชาชน" สื่อมวลชนแสดงความกังวลว่าถ้อยคำดังกล่าวและองค์กรกำกับดูแลที่ได้รับเงินทุนจากรัฐอาจถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความกดดันต่อการรายงานข่าวเชิงวิพากษ์ รวมถึงที่งานข่าวที่เผยแพร่ทางออนไลน์ แม้ว่าร่างกฎหมายดังกล่าวจะตกไปในปี 2566 แต่คณะอนุกรรมาธิการของวุฒิสภาได้รับการมอบหมายในเดือนเมษายน 2569 ให้ศึกษาร่างกฎหมายนี้สำหรับข้อเสนอในอนาคต ดังนั้นการนำร่างกฎหมายนี้กลับมาปัดฝุ่นใหม่จึงมีความเสี่ยงมากกว่าการบังคับใช้ร่างกฎหมายที่ตกไปโดยทันที

การล่าอาณานิคมทางเทคโนโลยี (Techno-colonialism) และความรับผิดชอบของแพลตฟอร์ม

แพลตฟอร์มที่มีฐานในสหรัฐฯ บังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับเนื้อหาในประเทศไทยที่อาจละเลยกฎหมายไทยและความจำเป็นในท้องถิ่น เมื่อข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาวะเจริญพันธุ์ที่ถูกต้องตามกฎหมายถูกลบ องค์กรเฟมินิสต์อาจสูญเสียช่องทางสำคัญในการเข้าถึงผู้ที่แสวงหาการดูแลรักษา

การยืนยันตัวตนและการเข้าถึงการสื่อสาร

เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2568 กสทช. ประกาศใช้ระบบตรวจการมีชีวิตจากใบหน้า (facial liveness detection) สำหรับการลงทะเบียนซิมการ์ด ซึ่งนำมาใช้ทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2568 มาตรการนี้ใช้กับผู้ใช้บริการรายใหม่และผู้ใช้บริการเดิมที่เปลี่ยนซิมโดยใช้เบอร์เดิม ในเดือนพฤศจิกายน 2568 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้หารือเกี่ยวกับการตรวจสอบการลงทะเบียนซิมเพิ่มเติมและการยืนยันตัวตนที่เข้มงวดขึ้นบนแพลตฟอร์มออนไลน์ มีการมาตรการ **"Survival SIM"** เพื่อจำกัดการเข้าถึงซิมสำหรับผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีม้า และกำหนดให้ลงทะเบียนผ่านกรมการปกครอง

นอกจากนี้ ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสำหรับผู้ให้บริการโซเชียลมีเดีย (ฉบับที่ 2) เผยแพร่เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2569 และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2569 กำหนดให้ผู้ให้บริการโซเชียลมีเดียที่มีการลงโฆษณาแบบชำระเงินในไทยต้องยืนยันตัวตนของผู้ลงโฆษณาและเก็บรักษาข้อมูลที่ระบุไว้ แต่ไม่ได้กำหนดให้ยืนยันตัวตนสำหรับผู้ใช้โซเชียลมีเดียทุกคน มาตรการยืนยันตัวตนเหล่านี้สร้างความกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและการเข้าถึงการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ไม่มีเอกสารระบุตัวตนที่ได้รับการยอมรับ หรือผู้ที่ถูกระบุว่าเชื่อมโยงกับบัญชีม้าโดยผิดพลาด

ข้อเสนอการจำกัดอายุผู้ใช้งานที่กำลังเกิดขึ้น

เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2569 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้เสนอให้มีมาตรการยืนยันอายุสำหรับผู้ใช้ที่เป็นเยาวชน และเสนอให้มีมาตรฐานระดับภูมิภาคสำหรับการตรวจสอบตัวตนผู้ใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม โดยอาจนำระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลของประเทศไทย (Digital ID) มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในระบบนี้ ทั้งนี้ กระทรวงฯ ยืนยันว่าประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดอายุขั้นต่ำในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ อย่างไรก็ตาม การบังคับตรวจสอบอายุหรือการยืนยันตัวตน อาจเป็นการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารชนออนไลน์ของเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีเอกสารจากทางการ อีกทั้งยังอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองการไม่เปิดเผยตัวตน (Anonymity)

การบล็อกเว็บไซต์ขยายไปถึงการขับเคลื่อนทางการเมือง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของไทยรายงานการบล็อก URL จำนวน 45,024 รายการ ระหว่างเดือนตุลาคม 2565 ถึงธันวาคม 2566 ซึ่งรวมถึง URL ที่เกี่ยวกับเว็บพนัน 4,592 รายการ เป้าหมายขยายเกินกว่าเนื้อหาที่ถูกจำกัดอย่างชอบด้วยกฎหมาย โดยครอบคลุมไปถึงเนื้อหารการรณรงค์ทางการเมือง โซเชียลมีเดีย แพลตฟอร์มการล่าชื่อภาคประชาสังคม และเครื่องมือสำหรับปกปิดตัวตนและการหลบเลี่ยง รวมถึง VPN (Ultrasurf, Anonymouse, Hotspot Shield) มาตรการเหล่านี้สามารถปิดกั้นการขับเคลื่อนทางการเมืองและจำกัดการเข้าถึงข้อมูล และขณะเดียวกันก็สร้างความไม่ชัดเจนกับผู้ใช้ว่าเหตุใดเนื้อหาหรือเว็บไซต์จึงหายไป

ความเสี่ยงต่อเสรีภาพสื่อ:

บทบัญญัติที่กว้างและไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน เช่น การคุ้มครอง "ความสงบเรียบร้อย" และ "ศีลธรรมอันดี" นำไปสู่ความเสี่ยงร้ายแรงของการตีความโดยพลการ เปลี่ยนการรายงานข่าวที่ชอบด้วยกฎหมายให้ตกเป็นเป้าหมายของการเซ็นเซอร์โดยรัฐ และภารสอดส่องทางดิจิทัล โดยการบังคับลงทะเบียนสำหรับผู้สร้างเนื้อหาและจัดตั้งสภาที่ได้รับเงินทุนจากรัฐ ซึ่งเปลี่ยนจากหลักการกำกับดูแลกันเองของสื่อที่เป็นอิสระ กลายเป็นการกำกับดูแลแบบรวมศูนย์โดยรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้คุกคามเสรีภาพในการแสดงออกและอิสรภาพของสื่ออย่างสิ้นเชิง เนื่องจากเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้อำนาจทางปกครองลงโทษผู้เห็นต่างทางออนไลน์ ปราบปรามการสื่อสารมวลชนเชิงสืบสวน และจำกัดสิทธิของสาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ถูกเซ็นเซอร์

การปราบปรามข้อมูลสุขภาวะเจริญพันธุ์ที่ชอบด้วยกฎหมายโดย Meta เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2568 เพจเฟซบุ๊ก "Safe Abortion Thailand" ซึ่งบริหารงานโดย **มูลนิธิทำทาง** เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำโป้งที่ถูกกฎหมาย ถูกระงับการใช้งานและถูกกู้คืนหลังจากที่มูลนิธิมานุษยะและภาคีเครือข่ายทำหนังสือถึง Meta ในวันที่ 19 พฤษภาคม เพจสิทธิการทำแท้งอีกเพจหนึ่ง คือ **RSA Thai** ก็ถูกระงับ และถูกกู้คืนในวันเดียวกัน เพจถูกระงับอีกครั้งในวันที่ 26 พฤษภาคม และได้รับการกู้คืนในวันถัดมา หลังจากการแทรกแซงของมูลนิธิมนุษยธรรมกับ Meta การปรับใช้มาตรฐานการตรวจสอบเนื้อหาแบบอนุรักษนิยมต่อต้านเฟมินิสต์ที่ยึดสหรัฐฯ เป็นศูนย์กลางในบริบทของไทยซึ่งการทำแท้งเป็นเรื่องถูกกฎหมาย ทำให้ Meta กำลังส่งออกระบบมาตราบิดาทางดิจิทัล (digital patriarchy) และทำลายอธิปไตยรวมถึงกฎหมายของไทย นี่คือกรณีชัดเจนของการล่าอาณานิคมทางเทคโนโลยี (techno-colonialism) ที่ซึ่งนโยบายองค์กรต่างชาติเข้ามาอยู่เหนือสิทธิและกฎหมายของชุมชนในประเทศกำลังพัฒนา คดีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเหตุใดแพลตฟอร์มต้องประเมินเนื้อหาในบริบทกฎหมายและสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น จัดให้มีระบบอุทธรณ์ที่มีความหมาย และแก้ไขการลบเนื้อหาที่ไม่ถูกต้องโดยเร็ว

การจำกัดอายุคือการต่อต้านคนยากจน

มูลนิธิมานุษยะคัดค้านกรอบการจำกัดอายุเพราะอาจจำกัดการเข้าถึงข้อมูล การแสดงออก และสังคมออนไลน์ของเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเยาวชนชนชั้นแรงงาน กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้อพยพ วิธีการที่เก็บรวบรวมเอกสารระบุตัวตนหรือข้อมูลของอัตลักษณ์บุคคลจะสร้างความเสี่ยงต่อความเป็นส่วนตัวและการปกปิดตัวตน ซึ่งนี่คือข้อกังวลเกี่ยวกับทิศทางของนโยบายที่กำลังเกิดขึ้น มากกว่าจะเป็นผลกระทบจากกฎหมายจำกัดอายุผู้ใช้งานทั่วไปที่มีผลบังคับใช้อยู่แล้ว

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย **มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)**

สภาพความเป็นจริงในพื้นที่

ความท้าทาย | **กรณี ข้อเท็จจริง และข้อสังเกต**

ข้อท้าทายที่ 5: การขาดแคลนธรรมาภิบาลปัญญาประดิษฐ์ที่เคารพสิทธิมนุษยชน ช่องว่างในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจากการขยายตัวของศูนย์ข้อมูล

ช่องว่างในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ของไทย ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 มีข้อยกเว้นความผิดสำหรับการดำเนินงานบางประการของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงแห่งชาติและความปลอดภัยของสาธารณะ หน่วยงานเหล่านั้นยังคงต้องรักษามาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูลตามที่กำหนด แต่ข้อยกเว้นดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างขนาดใหญ่ในการคุ้มครองข้อมูลตามกฎหมาย นอกจากนี้ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังประกอบด้วยข้าราชการระดับสูง ซึ่งสร้างความกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระเมื่อการจัดการข้อมูลของรัฐต้องได้รับการตรวจสอบ

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนของศูนย์ข้อมูล (Data Centre) การเติบโตของเทคโนโลยี AI กำลังส่งผลให้ความต้องการศูนย์ข้อมูลเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เมื่อเดือนมีนาคม 2569 สำนักข่าว Mongabay ได้ระบุโครงการศูนย์ข้อมูลมากกว่า 70 แห่งในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยโครงการที่เปิดดำเนินการแล้วประมาณ 40 แห่ง อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 20 แห่ง และอยู่ในช่วงวางแผนอีก 10 แห่ง ทั้งนี้ ความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำและไฟฟ้าของศูนย์ข้อมูลเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดข้อห่วงกังวลในพื้นที่ที่มีการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรระหว่างชุมชนและภาคอุตสาหกรรมอยู่แล้ว ดังนั้น การประเมินการดำเนินโครงการจึงควรรายงานและเปิดเผยข้อมูลปริมาณการใช้น้ำ ความต้องการพลังงานไฟฟ้า และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

สถานที่ก่อสร้างศูนย์ข้อมูล QHI01 ของบริษัท Bridge Data Centres ซึ่งมีกำลังไฟฟ้า 0.2 กิกะวัตต์ (GW) ตั้งอยู่ในตำบลคลองตำหรุ จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย

แหล่งที่มา: Andy Ball / Mongabay (กุมภาพันธ์ 2569)

ประเทศไทยเปิดตัวหุ่นยนต์ Cyborg 1.0 ขับเคลื่อนด้วย AI (หุ่นยนต์ตำรวจ AI") เพื่อเพิ่ม 'ความมั่นคง' ในการชุมนุมสาธารณะ ในเดือนเมษายน 2568 ตำรวจนครปฐมได้ปรับใช้ AI Police Cyborg 1.0 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งเป็นหนึ่งในงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของไทยที่มีผู้เข้าร่วมหลายล้านคน รวมถึงเด็ก นักท่องเที่ยว กลุ่มชาติพันธุ์ และสมาชิกชุมชน LGBTIQ+ ความสามารถของหุ่นยนต์ที่ถูกรายงาน ได้แก่ การจดจำใบหน้าซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับรายชื่อบัญชีที่เฝ้าระวังของตำรวจ การติดตามบุคคลผ่านกล้อง CCTV ที่เชื่อมต่อและฟุตเทจโดรน และการตรวจจับพฤติกรรมที่จัดว่าเป็นภัยหรือก่อความวุ่นวาย เครื่องมือเหล่านี้ซึ่งถูกตีกรอบว่าเป็นมาตรการความมั่นคง แต่แท้จริงแล้วถูกนำมาใช้เป็นอาวุธเพื่อปราบปรามการขัดขืนของประชาชน เทคโนโลยีการจดจำใบหน้าและการสอดส่องพฤติกรรมที่นำมาใช้โดยไม่มีฐานทางกฎหมาย โดยไม่เปิดเผยหลักเกณฑ์ต่อบุคคลที่ถูก "ติดแบล็กลิสต์" หรือพฤติกรรมที่ "ก่อความวุ่นวาย" และไม่มีกลไกให้ผู้ถูกสอดส่องรู้ว่าตนถูกระบุตัวตน ถูกติดตาม หรือถูกหมายหัว ถือเป็นการแทรกแซงสิทธิในความเป็นส่วนตัวอย่างร้ายแรงและไร้เหตุผลรองรับตามมาตรา 17 ของ ICCPR

ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก (FoE), การชะลอการใช้ AI (AI moratorium)
ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก สถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เสรีภาพในการชุมนุมและการรวมตัวกันโดยสงบ และคณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ได้เรียกร้องให้มีการชะลอ (moratorium) การขายและการโอนเครื่องมือสอดส่องเชิงพาณิชย์ เช่น Pegasus โดยทันที จนกว่าจะมีมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เข้มงวด และเน้นย้ำว่าสิทธิในความเป็นส่วนตัวนั้นรวมถึงสิทธิที่จะได้รับรู้ว่าใครเป็นผู้ครอบครองข้อมูลและข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้อย่างไร

ศูนย์ข้อมูลในชลบุรีได้รับการคาดการณ์ว่าจะใช้น้ำ 3.3 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งเทียบเท่ากับผู้อยู่อาศัยประมาณ 37,000 คน ศูนย์ข้อมูลต้องการน้ำจำนวนมหาศาลสำหรับระบบระบายความร้อน โดยโครงการที่วางแผนไว้เพียงแค่แห่งเดียวคาดว่าจะต้องใช้น้ำถึง 3.3 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งเกือบเท่ากับการใช้น้ำต่อปีของผู้อยู่อาศัยเกือบ 37,000 คน สิ่งนี้ทำให้บริษัทเทคโนโลยีชั้นนำรวมถึง Google และ Microsoft เข้าสู่การแข่งขันโดยตรงกับเกษตรกรและชาวประมงในท้องถิ่นเพื่อแย่งชิงแหล่งน้ำที่กำลังขาดแคลน ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำในจังหวัดชลบุรีลดลง และชาวบ้านแสดงความกังวลว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้ชุมชนไม่มีน้ำประปาใช้ โครงข่ายไฟฟ้าของประเทศไทยพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลประมาณร้อยละ 85 ของกำลังการผลิตทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของศูนย์ข้อมูล จะยิ่งส่งผลให้การปล่อยคาร์บอนและมลพิษทางอากาศสูงขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

1. ต่อความท้าทายที่ 1: การใช้มาตรา 112 มาตรา 116 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญาเป็นอาวุธต่อการแสดงออกทางออนไลน์

1.1 ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 เพื่อให้สอดคล้องกับข้อ 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งรวมถึงการยกเลิกบทลงโทษขั้นต่ำที่บังคับใช้ การยกเลิกการเปิดช่องให้บุคคลที่สามร้องเรียนหรือฟ้องร้องแทนได้ และการรับประกันว่าไม่มีการแสดงออกใดๆ ที่เข้าข่ายความคิดเห็นทางการเมือง ความเปรียบเปรยล้อเลียน หรือการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันสาธารณะโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะนำไปสู่ความรับผิดทางอาญา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (UPR) รอบที่ 3 ข้อที่ 52.57 52.60, 52.64 และความเห็นทั่วไปฉบับที่ 34 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

เอกสารสรุปข้อเท็จจริง UPR ฉบับนี้จัดทำโดย มูลนิธิมนุษยะ, กลุ่ม (GIRLxGIRL), มูลนิธิยังไพรด์, กลุ่มบุรีรัมย์ปลดแอก, กลุ่มโมกหลวงริมน้ำ, มูลนิธิทำทาง, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมไทยเพื่อกระบวนการ UPR และกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัชชาประชาสังคมเพื่อสันติภาพ, มูลนิธิอาจารย์ฮัจยีสุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา, เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ (JASAD), มูลนิธิตานะห์ กีตา (Tanah Kita Foundation), เดอะฮูแมน (The HOOMAN), เดอะ ปาตานี (The Patani), องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

1.2	ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 เพื่อขจัดบทบัญญัติที่มีเนื้อหากลุมกล้วมและกว้างเกินไป ซึ่งเปิดช่องให้มีการดำเนินคดีกับบุคคลจากการแสดงออกทางการเมืองโดยสงบทั้งในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 ข้อที่ 52.61 และ 52.65
1.3	ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (พ.ศ. 2560) รวมถึงมาตรา 14 ถึง 17 เพื่อรับประกันว่าบทบัญญัติต่างๆ สอดคล้องกับหลักความชอบด้วยกฎหมาย หลักความจำเป็น และหลักความได้สัดส่วนตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 ข้อที่ 52.49 52.62 และ 52.65
1.4	ยกเลิกความผิดทางอาญาฐานหมิ่นประมาททั้งหมด และยกเลิกโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ถึง 333 โดยเปลี่ยนไปใช้มาตรการทางแพ่งที่ได้สัดส่วน ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 ข้อที่ 52.46 และข้อเรียกร้องซ้ำในรายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
1.5	ตราและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP) ที่มีประสิทธิภาพโดยไม่รีรอ พร้อมทั้งสืบสวน สอบสวน ดำเนินคดี และลงโทษอย่างเหมาะสมต่อทุกกรณีที่เป็นการคุกคาม การฆาตกรรม การบังคับให้สูญหาย การใช้ความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ และการคุกคามให้หวาดกลัวต่อผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (WHRDs) และเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ ในระหว่างนี้ ให้บังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 และ 165/2 พร้อมทั้งเปิดเผยสถิติการใช้งาน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกฎหมายดังกล่าว

2. สำหรับข้อท้าทายที่ 2: ยุติการใช้สปายแวร์เพกาซัส (Pegasus) ปฏิบัติการข่าวสาร (IO) และการสอดส่องคนชายขอบด้วย AI

2.1	ยุติการใช้สปายแวร์เพกาซัสและเครื่องมือสอดส่องเชิงพาณิชย์ทั้งหมดต่อขบวนการนักกิจกรรม นักข่าว นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง และองค์กรภาคประชาสังคมโดยทันที พร้อมทั้งดำเนินการสอบสวนที่เป็นอิสระและโปร่งใสต่อการใช้เครื่องมือดังกล่าวทั้งที่ได้รับการยืนยันแล้วและที่มีข้อกล่าวหา สร้างการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพซึ่งรวมถึงการชดเชยแก่ผู้ที่เครื่องมือสื่อสารถูกฝังมัลแวร์ และเผยแพร่ผลการสอบสวน ให้สอดคล้องกับรายงานปี 2562 ของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งเรียกร้องให้รัฐต่างๆ ประกาศชะลอการขายและการใช้เทคโนโลยีสอดส่องโดยทันที จนกว่าจะมีมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เพียงพอ
2.2	สนับสนุนและปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก, สถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน, เสรีภาพในการชุมนุมและการรวมกลุ่มโดยสงบ และคณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในการชะลอการขายและการโอนย้ายเทคโนโลยีสอดส่องเชิงพาณิชย์ทั่วโลก จนกว่าจะมีมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เข้มงวด ในระหว่างที่ยังไม่มีมาตรการคุ้มครองดังกล่าว ให้ระงับการจัดซื้อและการนำเข้าเครื่องมือดังกล่าวของประเทศไทย
2.3	รับประกันว่าแพลตฟอร์มทางเทคโนโลยีระหว่างประเทศที่ดำเนินงานในไทย จะตรวจสอบแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลแก่รัฐอย่างเปิดเผยและเป็นอิสระ สืบเนื่องจากรายงานที่ระบุว่า Meta ยินยอมส่งมอบข้อมูลตามคำขอของรัฐบาลไทยสูงถึงร้อยละ 84.47 ในช่วงครึ่งแรกของปี 2568 (3,452 คำขอ ครอบคลุม 6,045 ผู้ใช้และบัญชี) และรับประกันว่าการเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเรื่องความชอบด้วยกฎหมาย ความจำเป็น และความได้สัดส่วน
2.4	ยุบทีมไซเบอร์ (Cyber Team) ที่ปฏิบัติการภายใต้ศูนย์อำนวยการร่วม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และหน่วยงานรัฐอื่นใดที่ทำหน้าที่คุกคามทางออนไลน์อย่างเป็นระบบ การโจมตีทางไซเบอร์ หรือปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ที่มุ่งเป้าไปยังองค์กรภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว หรือฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง และรับประกันว่าผู้กระทำการนั้นจะต้องถูกนำตัวมาลงโทษผ่านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระ

สำหรับข้อมูล หลักฐาน และสถิติเพิ่มเติม โปรดดูรายการอ้างอิง และ/หรือติดต่อ:
ชีน ลินิส-ดินโค (Jean Linis-Dinco), มูลนิธิมนุษยะ (Manushya Foundation) อีเมล: jean@manushyafoundation.org

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

2.5 ยุติการติดตั้งและใช้นวัตกรรมกล้องวงจรตรวจจับด้วย AI กว่า 8,200 ตัวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และอำเภอในสงขลา) ที่ใช้สอดส่องชุมชนมุสลิมเชื้อสายมลายูโดยทันที และระงับการเก็บรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ของบุคคลจากเด็กและสมาชิกในชุมชนที่ปราศจากฐานทางกฎหมาย ความยินยอมหรือการกำกับดูแลที่เป็นอิสระที่เพียงพอ ให้สอดคล้องกับแนวทางของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยประเด็นชนกลุ่มน้อยเกี่ยวกับสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติและศาสนา

3. สำหรับข้อท้าทายที่ 3: จัดการการปราบปรามข้ามชาติ (Digital Transnational Repression) ในยุคดิจิทัลและความรุนแรงทางเพศสภาพที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ

3.1 สอบสวนและป้องกันปฏิบัติการคุกคามทางออนไลน์ข้ามแดนต่อผู้เห็นต่างที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมถึงการโจมตีอย่างเป็นระบบต่อ "เขียว" (Khieo) ซึ่งมีการตั้งเงินรางวัลล่าหัวจำนวน 8,000 ดอลลาร์และ 2,000 ดอลลาร์ต่อชีวิตของเขาและผู้สนับสนุน และจัดการกับภัยคุกคามที่เริ่มปรากฏขึ้นจากการใช้ Deepfake ที่สร้างด้วย AI และการจำลองภาพความรุนแรงเพื่อยกระดับการคุกคามออนไลน์ไปสู่การทำร้ายในชีวิตจริง

3.2 ยุติการกระทำที่เป็นการปราบปรามข้ามชาติทั้งหมดต่อผู้เห็นต่างและนักกิจกรรมชาวไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศและผู้เห็นต่างชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการสอดส่องและการประสานงานกับรัฐบาลต่างประเทศเพื่อมุ่งเป้าไปยังบุคคลจากการแสดงออกทางออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับรายงานปี 2565 ของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเรื่องการปราบปรามข้ามชาติ พร้อมทั้งรับประกันการคุ้มครองผู้เห็นต่างชาวลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า จีน และประเทศอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในไทยจากการถูกรัฐบาลประเทศต้นทางปราบปรามทางดิจิทัลข้ามแดน

3.3 ตรากฎหมายฉบับสมบูรณ์ที่ระบุและจัดการปัญหาความรุนแรงทางเพศสภาพที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (TFGBV) โดยเฉพาะ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการคุกคาม (Doxxing) การแชร์ภาพแอบถ่าย/ภาพลามกโดยไม่ยินยอม และปฏิบัติการคุกคามทางออนไลน์อย่างเป็นระบบ โดยมีมาตรการเยียวยาทางแพ่งและอาญาที่บังคับใช้ได้จริง มีบริการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ให้สอดคล้องกับข้อแนะนำทั่วไปฉบับที่ 35 ของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) เรื่องความรุนแรงทางเพศสภาพต่อสตรี

3.4 รับประกันว่ากฎหมายและแนวปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ TFGBV ทั้งหมด คุ้มครองผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม LGBTIQ+ ผู้เรียกร้องสิทธิชนกลุ่มชาติพันธุ์ และนักปกป้องสิทธิกลุ่มอื่นที่เผชิญการโจมตีทางออนไลน์ในมิติที่ทับซ้อนกันอย่างชัดเจน พร้อมทั้งจัดให้มีการสอบสวนและการเยียวยาที่คำนึงถึงมิติทางเพศสภาพ (Gender-responsive)

3.5 รับประกันว่าบทบัญญัติเรื่องหมิ่นประมาททางอาญาและพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์จะไม่ถูกนำมาใช้เป็นอาวุธในการคุกคามผู้หญิงและนักปกป้องสิทธิกลุ่ม LGBTIQ+ นักข่าว และนักวิชาการที่ออกมาเปิดเผยเรื่องความรุนแรงทางเพศสภาพและการล่วงละเมิดในสถานที่ทำงาน

3.6 จัดให้มีกลไกคุ้มครองและการตอบสนองอย่างเร่งด่วนที่เพียงพอ สำหรับผู้หญิง, LGBTIQ+, กลุ่มชาติพันธุ์ และนักปกป้องสิทธิที่เป็นเยาวชน ซึ่งตกเป็นเป้าหมายของการปราบปรามทางดิจิทัลด้วยเหตุแห่งเพศอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดสรรทรัพยากรเฉพาะและมีความร่วมมือข้ามแดนเพื่อรับมือกับรูปแบบต่างๆ ของการปราบปรามข้ามชาติ

SCAN HERE

สแกนเพื่ออ่าน**รายงานร่วมภาคประชาสังคมต่อกระบวนการ UPR ด้านสิทธิดิจิทัล**

สำหรับข้อมูล หลักฐาน และสถิติเพิ่มเติม โปรดดูรายการอ้างอิง และ/หรือติดต่อ:
ชีน ลินิส-ดินโค (Jean Linis-Dinco), มูลนิธิมนุษยะ (Manushya Foundation) อีเมล: jean@manushyafoundation.org

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

4. สำหรับข้อท้าทายที่ 4: ยุติการลบเนื้อหานอกกระบวนการยุติธรรม การบีบบังคับแพลตฟอร์ม และการบังคับยืนยันตัวตน

4.1 ยกเลิกประกาศกระทรวง พ.ศ. 2565 ซึ่งเกี่ยวกับการลบเนื้อหา และประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สำหรับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ฉบับลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2568 เพื่อรับประกันว่าข้อบังคับในการลบเนื้อหาสอดคล้องกับหลักการ 3 ประการ (ได้แก่ ความชอบด้วยกฎหมาย ความจำเป็น และความได้สัดส่วน) ให้เป็นไปตามมาตรา 19 (3) ของ ICCPR ซึ่งกำหนดให้ต้องมีคำสั่งศาลก่อนลบเนื้อหา รวมทั้งจัดให้มีกลไกการอุทธรณ์ที่แท้จริง และห้ามไม่ให้แพลตฟอร์มต้องรับผิดร่วมต่อเนื้อหาที่ไม่ได้มีคำสั่งทางการให้ลบ

4.2 สร้างหลักประกันว่าร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนในฉบับล่าสุดจะไม่ถูกประกาศใช้ เนื่องจากข้อกำหนดการขึ้นทะเบียนที่บังคับใช้ มาตรฐานจริยธรรมที่ไม่ชัดเจน และเสี่ยงต่อการถูกเพิกถอนใบอนุญาตด้วยเหตุผลของการไม่ปฏิบัติตาม "ศีลธรรมอันดีของประชาชน" นั้น ไม่สอดคล้องกับสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและเสรีภาพสื่อตามมาตรา 19 ของ ICCPR และมาตรฐานที่กำหนดโดยผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออกเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อ

4.3 ยกเลิกมาตรการลงทะเบียนซิมการ์ดของกสทช. ฉบับเดือนสิงหาคม 2568 ที่บังคับให้ใช้ระบบตรวจสอบการมีชีวิตจากใบหน้า (Facial liveness detection) เนื่องจากเสี่ยงต่อการจำกัดการเข้าถึงการสื่อสารทางมือถือของกลุ่มคนเปราะบางอย่างไม่ได้สัดส่วน ซึ่งรวมถึงเยาวชน LGBTIQ+ ผู้อพยพ และผู้เห็นต่างทางการเมือง

4.4 ปรับปรุงข้อกำหนดการยืนยันตัวตนของผู้ลงโฆษณาเพื่อคุ้มครองการเข้าถึงการสื่อสาร โดยแก้ไขประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ (ฉบับที่ 2) ให้จำกัดการยืนยันตัวตนและการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะเท่าที่จำเป็นสำหรับการโฆษณาแบบชำระเงิน จัดให้มีทางเลือกที่นำไปปฏิบัติได้จริงสำหรับผู้ลงโฆษณาที่ไม่มีเอกสารระบุตัวตนตามมาตรฐาน และกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเข้าถึงและจัดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ ต้องไม่ขยายการบังคับยืนยันตัวตนไปยังผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทุกคน

4.5 ยุติการปิดกั้น URL จำนวนมาก ดังที่มีการบันทึกสถิติตั้งแต่ปี 2565 (จาก 4,735 URL ในปี 2565 เป็น 45,024 URL ระหว่างเดือนตุลาคม 2565 ถึงธันวาคม 2566) ซึ่งขยายขอบเขตเกินกว่าเนื้อหาที่ถูกจำกัดตามกฎหมายโดยชอบ ไปครอบคลุมถึงการรณรงค์ทางการเมือง แพลตฟอร์มเข้าชื่อร้องเรียนของภาคประชาชน และเครื่องมืออำพรางตัวตน/เครื่องมือปิดกั้นการเซ็นเซอร์

4.6 สร้างหลักประกันว่าการกำกับดูแลเนื้อหาที่ใช้โดยแพลตฟอร์มระหว่างประเทศที่ดำเนินงานในไทยจะคำนึงถึงบริบททางกฎหมายภายในและไม่ปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมายและมีความสำคัญต่อชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาการปิดกั้นเพจเฟมินิสต์ (เพจเพื่อสิทธิสตรี) ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ

4.7 สร้างหลักประกันว่าการกำกับดูแลเนื้อหาจะไม่เลือกปฏิบัติและบังคับให้บริษัทเทคโนโลยีสร้างความโปร่งใส โดยการจัดทำแนวทางปฏิบัติระดับชาติที่มีผลผูกพันผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อรับประกันว่านโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาของแพลตฟอร์มจะไม่มุ่งเป้าไปยังผู้ใช้ LBTIQ+, ผู้ให้บริการทางเพศ (Sex workers) หรือผู้เรียกร้องสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์อย่างไม่ได้สัดส่วน กำหนดให้ทุกแพลตฟอร์มที่ดำเนินงานในไทยเปิดเผยแนวปฏิบัติการกำกับดูแลเนื้อหา การตัดสินใจของอัลกอริทึม และข้อมูลที่ไม่ระบุตัวตนโดยแยกแยะตามเพศสภาพ, SOGIESC (วิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ การแสดงออกทางเพศ และลักษณะทางเพศ) และประเด็นการรณรงค์ (เช่น การทำแท้ง งานให้บริการทางเพศ สิทธิ LGBTIQ+) พร้อมทั้งรับประกันว่าการกำกับเนื้อหาจะไม่ปิดกั้นข้อมูลที่สำคัญต่อชีวิต

4.8 ยกเลิกการนำมาตรการสกรีนอายุขั้นต่ำ (Age-gating) การห้ามผู้มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ใช้งาน หรือการตรวจสอบตัวตนข้ามแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงกับ Digital ID ของประเทศไทยมาใช้เป็นเงื่อนไขในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ แต่ควรกำหนดให้แพลตฟอร์มใช้วิธีการคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กที่คุ้มครองความเป็นส่วนตัว ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการรับฟังความคิดเห็นอย่างมีความหมายจากเด็กและเยาวชน รวมถึงเยาวชนจากกลุ่มคนเปราะบาง

สำหรับข้อมูล หลักฐาน และสถิติเพิ่มเติม โปรดดูรายการอ้างอิง และ/หรือติดต่อ:
ชีน ลินิส-ดินโค (Jean Linis-Dinco), มูลนิธิมนุษยะ (Manushya Foundation) อีเมล: jean@manushyafoundation.org

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

5. สำหรับข้อท้าทายที่ 5: สร้างหลักธรรมาภิบาลสำหรับ AI ที่เคารพสิทธิมนุษยชน อุดช่องว่างการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และจัดการผลกระทบจากศูนย์ข้อมูล (Data Centre)

5.1 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) เพื่อยกเลิกข้อข้อยกเว้นที่กว้างเกินไปสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ พร้อมทั้งรับประกันว่ากิจกรรมการสอดส่องของรัฐต้องอยู่ภายใต้ภาระผูกพันด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างแท้จริง และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ UPR รอบที่ 3 ข้อที่ 51.93 และมาตรฐานของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิในความเป็นส่วนตัว

5.2 ปฏิเสธแนวทางการกำกับดูแล AI แบบ "อิงตามระดับความเสี่ยง" (Risk-based approach) เนื่องจากขัดต่อลักษณะของสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจพรากจากกันและไม่อาจละเว้นได้ พร้อมทั้งจัดทำและประกาศใช้กรอบกฎหมายที่มีผลผูกพันทางกฎหมายเคารพสิทธิมนุษยชน และไม่ยึดติดกับเทคโนโลยีเฉพาะประเภท (Tech-agnostic) ซึ่งรวมถึงการบังคับการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนก่อนนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในบริบทภาครัฐ การมีมาตรการเยียวยาทางกฎหมายที่บังคับใช้ได้จริงสำหรับผู้ได้รับความเสียหายจากการตัดสินใจของอัลกอริทึม และการสั่งห้ามนำเครื่องมือสอดส่องที่ขับเคลื่อนด้วย AI มาใช้กับภาคประชาสังคม โดยปราศจากการอนุมัติจากองค์กรตุลาการที่เป็นอิสระ

5.3 ยุติการติดตั้งและใช้ระบบสอดส่องด้วย AI ในบริบทสาธารณะและวัฒนธรรมโดยทันที และห้ามใช้เทคโนโลยีจดจำใบหน้าและการสอดส่องพฤติกรรมในพื้นที่สาธารณะโดยปราศจากฐานทางกฎหมาย การเปิดเผยหลักเกณฑ์ต่อสาธารณะ และกลไกที่ช่วยให้ผู้ถูกสอดส่องได้รับรู้ว่าตนเองถูกระบุตัวตน

5.4 รับประกันการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการวางแผนและการอนุมัติโครงการศูนย์ข้อมูล ชะลอโครงการศูนย์ข้อมูลที่ขาดการรับฟังความคิดเห็นอย่างแท้จริงจากชุมชนที่ได้รับผล กระทบ และกำหนดมาตรฐานที่มีผลผูกพันเกี่ยวกับการใช้น้ำ แหล่งพลังงาน การปล่อยคาร์บอน และผลกระทบต่อชุมชน สืบเนื่องจากประมาณการใช้น้ำที่สูงถึง 3.3 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อแห่งต่อปี และการพึ่งพาพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิลของประเทศไทยที่สูงถึงร้อยละ 85

5.5 ให้การสัตยาบันและปฏิบัติตามพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) และสนธิสัญญาอื่นโดยไม่มีข้อสงวน ในบริบทดิจิทัลและ AI พร้อมทั้งร่วมมือกับผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติในด้านต่างๆ ได้แก่ เสรีภาพในการแสดงออก, สิทธิในความเป็นส่วนตัว, สิทธิในสุขภาพ, ประเด็นชนกลุ่มน้อย, สถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพในการชุมนุมและการรวมกลุ่มโดยสงบ ในการออกแบบและติดตามตรวจสอบกฎระเบียบด้านดิจิทัลและ AI

SCAN HERE

สแกนเพื่ออ่าน**รายงานร่วมภาคประชาสังคมต่อกระบวนการ UPR ด้านสิทธิดิจิทัล**

สำหรับข้อมูล หลักฐาน และสถิติเพิ่มเติม โปรดดูรายการอ้างอิง และ/หรือติดต่อ:
ชีน ลินิส-ดินโค (Jean Linis-Dinco), มูลนิธิมนุษยะ (Manushya Foundation) อีเมล: jean@manushyafoundation.org

บันทึกเพิ่มเติม